

Obraz Prahy

v Seifertově poezii

*„Praha!
Tomu, kdo ji uviděl jen jednou,
její jméno aspoň zpívá
navždy v srdci.
Je sama písni zapředenou v čase
a my ji milujem.
Ať zní!“*

Jaroslav Seifert

Slovo úvodem

Tato edice Seifertových básní vznikla jako praktický projekt k bakalářské práci. Jejím cílem je seznámit čtenáře se Seifertovými básněmi, které se opírají o pražskou tematiku. Praha byla pro básníka vždy jeho milovaným domovem.

Básně jsou vybrané z různých básnických sbírek, které autor během svého života napsal. Edice nás provází sbírkami *Město v slzách*, *Poštovní holub*, *Jaro sbohem*, *Světlem oděná*, *Kamenný most*, *Přilba hlíny*, *Praha*, *Býti básníkem*, *Verše o Praze*, *Halleyova kometa* a *Koncert na ostrově*.

Seifert ukázal ve svých zpěvných verších krásu češtiny a sílu vlastenectví. Básníková poezie je vystavěna především na vzpomínání a na emocionální složce. Prostřednictvím svých veršů nám ukazuje historii Prahy a její zákoutí. Básníkovy verše jsou prolité krví, bolestí, pokropeny slzami a především také láskou. Právě láska k Seifertově rodné Praze nás provází touto edicí.

Pár slov o Praze

Praha se dnes stala srdcem Evropy. Patří mezi nejkrásnější a nejnavštěvovanější evropská města. Denně ji přitahuje nespočet turistů. Stala se tedy vysoce ekonomicky vyspělým regionem. Zanechala po sobě bohatou historii a stala se tak poutním působištěm, jejíž mystika se prolíná architekturou. Její dominantu utvářejí stavby, které jsou dodnes hojně navštěvované. Panoramatické výhledy jsou fascinující. Praha je kulturní metropolí, působí v ní desítky divadel, muzeí, galerií atd.

Je mnoho umělců, spisovatelů, básníků, kteří Prahu zobrazili skrze své verše, a právě Jaroslav Seifert patří mezi ně. Praha mu byla velice blízkým městem, vyrůstal v ní. Praha se mu stala lidským a tvůrčím domovem. Díky Seifertově teskným vzpomínkám vznikla jeho obdivuhodná poetika. Rád vzpomínal na své mládí, na rodinu, na přátelství s básníky apod. Pro Seiferta byly veškeré jeho strávené okamžiky v tomto velkoměstě cenné. Seifert byl básníkem, který vnímal svět všemi smysly. Viděl Prahu po svém a její krásu dokázal popsat slovy. Život v Praze byl pro něho rájem.

Básník často ve svých básních pojednává o Karlově mostě, Vltavě, Pražském hradu, Petřínu, Loretě, Daliborce, Čertovce atd. Jeho básně zobrazují Prahu jako klidnou, fantaskní a majestátní. Jsou ovšem sbírky, kdy básník neviděl Prahu pouze světle oděnou. Její kamenné zdi však vždy tvoří ochrannou bariéru, a to i v období, kdy to bylo nejvíce potřeba.

Po básníkovi nám zůstaly verše, které odhalují tehdejší Prahu a především samotného Jaroslava Seiferta. Jeho verše jsou srozumitelné a evokují v čtenáři různé pocity. Je možné, že Seifert dával srze tyto verše vzkaz, vychutnávat si každý všední detail. Proč se na chvíli nepozastavit nad dnešní uspěchanou dobou. Básně v této edici se snaží zachytit Prahu možná tak, jak ji dnes v té uspěchané době neznáme.

Báseň úvodní

Hranatý obraz utrpení
je město
a sama veliká událost před tvýma očima,
čtenáři, otvíráš knížku prostou a nevtíravou
a píseň počíná.

Svou slávou
nezvítězilo město nade mnou,
svým majestátem a velikostí mě neočarovalo,
miluji hvězdy, lesy, prameny, louky a květiny
a navrátím se v jejich náruč tajemnou,
však dokud z bratří mých trpěti bude jediný,
nebudu šťasten,
a nespravedlivostí světa vzbouřen,
dál jako teď,
opřen jsa o zeď fabriky, budu se zalykat kouřem
a píseň svoji pět.

A přece mi cizí je ulice,
letí jak prudce mrštěný šíp, aby dobyla světa,
a v rytmus mé krve se nikdy nezladí běžící
řemeny a kola,
jsou jimi spoutány ruce mé a rukou tisíce,
aby, když srdce volá,
nesměl a nemohl obejmout druh druhá;
kdybych však do lesů uprchl k pramenům, květinám
a lani,

takový smutek by mé srdce zchvátil,
že nerozhlédna se ani,
co je tu krásy, ticha a horoucnosti,
do města bych se vrátil,
do toho města, jež člověka uvítá železnou ctností,
kde ani slavík nezpívá a nevoní jedlový les,
kde zotročen není jen člověk,
ale i květina, pták, kůň i pokorný pes.

Čtenáři dobrý, jenž pročítáš ty řádky,
zasni se na chvíli a věz to,
že hranatý obraz utrpení před tvýma očima
je město;
vždyť člověk cítí jako květina:

nelámej, netrhej, nešlap!

Hříšné město

Město fabrikantů, boháčů a surových boxerů,
město vynálezců a inženýrů,
město generálů, obchodníků a vlasteneckých básníků
černými hříchy přestoupilo božího hněvu míru
a bůh zuřil;
stokrát již slíbil pomstu městu tomu,
déšť síry, oheň s burácením hromů,
a stokrát odpustil,
neboť vždy vzpomněl si, že jednou města svého,
a nedodržet slova bylo těžko bohu:

dva milenci šli totiž jarním sadem,
zhluboka vdechující vůni rozkvetlého hlohu.

Město v slzách

Kdyby na světě zázraky byly
a slzy, které z očí chudých kanou,
se v jednu řeku slily,
těmito slanými slzami od pláče
zatopily by se ulice, náměstí, továrny, banky a paláce,
a pláč a lkaní, padajíc v město bez ustání,
zbořilo by je, až by z něho poušť a holé trosky zbyly,
na kterých v noci bloudě vyl by šakal;
kéž by se potom aspoň Jeremiáš našel,
aby nad tím městem z hloubi duše plakal.

Však člověk srdce má, a srdce nejkrutější
má sladkou chvíli odpuštění,
má bolest smutná, cizí nejsmutnější,
a proto, město života, radosti a bolesti, mé město,
jiná pomoc není,
než abych prominul a odpustil ti všechno,
vždyť lidé mají ze železa svaly
a přehlubokou víru,
že přijde slavný čas, kdy křivdy vyrovnají
a bolesti své svrchovanou míru
promění v radost –
a pro ten zítřek náš
již dnes bych odpustil ti vše, mé město,
ulice má a dome,
však to, že tvoje rozhledny, věže a komíny pod mraky
tam nenechaly místo ani pro ptáky –
i kdybych tě ještě stokrát víc miloval,
to ne.

Moudrosti srdce mého mnohem bližší pták
ve prachu cest,
a aeroplán ať letí do oblak,
až třeba na Mont Blanc a na Mount Everest!

Praha

Nad sloními pokrývkami záhonů
gotický kaktus rozkvétá královskými lebkami
a v dutinách melancholických varhan, v hroznech
plechových píšťal.

Trouchnivější staré melodie.

Dělové koule jako semena válek
roznese vítr.

Noc strmí nade vším
a v zimostrázu kopulí věčně zelených
odchází po špičkách pošetilý císař
do kouzelných zahrad svých křivulí
a v bezvětří růžových večerů
zaznívá cinkot skleněného listí,
jehož se dotýkají prsty alchymistů
jako vítr.

Dalekohledy osleply z hrůzy vesmíru
a fantastické oči hvězdopravců
vypila smrt.

A zatím luna kladla vejce do mraků,
nové hvězdy líhnuly se o překot jako ptáci,
kteří se stěhují z černějších krajin,
prozpěvující píseň lidských osudů,
není však nikoho,
kdo by jim dovedl rozuměti.

Poslouchejte fanfáry ticha,
po kobercích vetchých jako stoleté rubáše
ubíráme se k neviditelné budoucnosti

a Jeho Veličenstvo prach
usedá zlehka na opuštěný trůn.

A pak mám strach ...

Na krásu Prahy dívaje se shora,
mám duši ještě plnou smutku,
bydlím dnes tam, kde kdysi Dalibora
hudební vášeň zmocnila se chorá,
však umírám tam jaksi bez rozsudku.

I já jsem mnohou píseň složil z nudy
a rozezvučel struny snivých houslí,
i já tam někdy nemám všehovšudy
než vody džbán a skrojek chleba chudý,
tak tvrdý, že byste ho neukousli.

S veverkou, ptáky vězeň se jen baví,
však přece jenom je tu jakýs rozdíl:
dřív pod okénkem naslouchaly davy,
teď však se tam již nikdo nezastaví;
já jsem se zkrátka o pár věků zpozdil.

Kdo v Daliborce ještě dneska bydlí
a vyhlídku má do tmy hladomorny,
ach, toho marně ovívají křídly
Múzy, když sedí v rozviklané židli
a zoufale se dívá na své škorny.

Ó krásné dámy, tancující v kole,
pro půvab váš jsem chytl rukavici
a vyzval soka ihned na pistole
- na strážnici to mají v protokole
a já už k tomu nemohu nic říci.

Krev moje teče, ach jak krev je sladká;
na kterou stranu, hlavo má, se schýlíš?
To není krev, vždyť je to syrovátka,
to není kule, je to z vína zátka!
A pak mám strach, že jsem vám lehký příliš.

Kvetoucí Praha

Oblaka letí. Na chvíličku
postůjте při kraji.
Nebe je modré křídly andělíčků,
kteří se líbají.

Květ s květem před očima splývá
v závoj a vzdušný šál,
pták zpívá, celé město zpívá,
i zvon se rozhoupal.

Zní jako harfa při hostině
a s kvítím na strunách,
když zpěvák stokrát po svém víně
bez rozmyšlení sáh.

Stůj, stůj, ty sladký okamžiku,
já chtěl bych spolu znít,
hned slovy lásky a hned díky,
jež nelze vyslovit.

Světlem oděná

Jednoho dne šel jsem pozdě k šeru,
Praha byla krásnější než Řím,
měl jsem strach, že už se neproberu
z toho snu a že už neužrím
hvězdy, které ve dne schovávali
chrličí pod křídly v podpaží,
trčící tam jako na stráži
pod římsami staré katedrály.

Jednoho dne šel jsem časně zrána,
bylo téměř zbytečno už spát,
zavřena však byla ještě brána
a já jsem se bál tam zaklepat.
Běda poutníku, jenž u veřejí
čeká jarní jitro bez klíče,
chtěl jsem spatřiti tam chrliče,
když se hvězdy k ránu navracejí.

Spatřil jsem však hrob a bez rozpaků
šel jsem k němu, byl jsem v chrámě sám,
střevíc mrtvých podobá se vraku,
ale jeho špička míří ke hvězdám.
Stín se pohnul nad skráněmi spících,
když se zachvěl plamen na svíci.
Zaslechl jsem ještě přeslici,
zaslechl jsem píseň na vinicích.

Vetkali jsme hrozny v roucho krále,
šedé jako zrána lidský dech,
čtyři paní, spící v katedrále,
mrtvého již nesou na ňadrech.
Pozdravujte lesy kolem Týna,
padající měkce do rovin.
Pozdravujte ještě Karlův Týn,
pozdravujte stráně plné vína!

Z hloubi hrobu zvedl nad sloupoví,
které vyrostlo mu pod dlaní,
bílou lebku; ruce milencovy,
stvořené jen pro milování,
dotkly se jí, byla posvěcena
písní lidu, jemuž vyschl ret,

sílila jej, byl to amulet,
jenž mu zůstal z trosek jeho věna.

Jak by mu ret žíznil neokoral –
bez ustání spával na meči,
od věků už zaznívá tu chorál,
vroucí píseň jeho bezpečí.
Svatý, který zacloněn je křídly
andělů a štítem modliteb,
chudým země lámal bílý chléb,
drtil hrozny vína pod chodidly.

Zmaten stojím blízko majestátu,
k žebrákům se tisknu do rohu,
nepřišel jsem plakat do achátů,
neboť dávno plakat nemohu.
Kdosi roztrh na oltáři krajky,
spadl stojan se stránkami not,
lodí ozvaly se kroky bot
cvakajících temně do mozaiky.

Vyšel jsem a sníh tál na břidlici,
Praha byla krásnější než dřív,
stříbro mlhy z nebe splývající
zakrylo ji zpola do tkaniv.
Otevři se ještě jednou, kniho,
zdivo věže pověst ovíjí
břečťanem svých melancholií
pod komnatou pana purkrabího.

Když po džbáně ruka, která slábla,
chtivě natáhla se poprvé,
vězeň v kartu kreslil arcid'ábla,
namáčeje dřívko do krve.
Pak mu padla karta zkrvavená,
vyzývající ho k zápasu,
a žalárník s klíči u pasu
díval se mu přitom přes ramena.

Jakmile se mříže stanou strunou,
v plátky růží promění se rez,
sami ptáci nad tou písni strnou,
zapomínajíce letět do nebes.
A když spánek míjí čelo bledé,
unikaje hrůze lidských řas,

vězeň ví, že časy mění čas,
vězeň ví, kam jeho čas ho vede.

Alchymisté, vařte svoje jedy,
říkejte si temnou formuli,
piště znaky tajné abecedy,
ať vám ďáblové jsou po vůli!
Nevěřím už domům horoskopu –
poznamenan křížem na čele
a vyrazil okno zpuchřelé,
vyskočil jsem rovnou do příkopu.

O zed' studně tluče obruč věder,
lidská hlava bije o mříže,
s lehkým srdcem prchám na Belveder,
jehož střechy jsou tu nejbliže.
Schoval jsem se v bráně letohrádku,
chytni si mne, slepá bábo, chyt',
jaro přede průhlednou svou nit
na neviditelném kolovrátku.

Se střevíčkem pružné tanečnice
špička věže k mrakům vylétla,
a když kaštan rozsvítil své svíce,
oděla se Praha do světla;
zajiskřily smaragdové věnce,
čekající, až v ty močály
vejde měsíc, aby počaly
skřehotati žáby na mēděnce.

Stůj a stůj, můj sladký okamžiku,
chtěl bych znít jak vzpomínka a smích
a pak obléci se do hadříků
ptačích per a zmizet ve větvích.
Zeleň stromů úzce objímá Hrad
před oknem, jež skryto ve kvítí,
že se pták tam sotva zachytí,
než se spustí v šero pražských zahrad.

Když jde člověk žalem nalomený,
k zemi ponížený, bezruký,
zdá se mu, že k nebi nad kameny
sepjaly se věže z opuky.
Zatím rytíř v gestu vytrvalém
hrouží ostré kopí do chřtánu

draku, bazilišku, satanu,
jehož křídlo visí nad portálem.

Avšak dračí blána neprůhledná
bez hvězd, bez lásky a bez tepla
nezacloní město, které ze dna
upírá sem okna osleplá
jarním sluncem. Ach, kdo zapomene
šťastných dětí, které v průvodu
smějící se běží se schodů,
krásou věcí ještě opojené!

A když usnou, rytíř i to dráče
věsí se jim ve snu na patu
a drak shodí z okna kořenáče
s růžovými květy muškátů.
Za to zhyne! Ohlas krůčků jejich
utkví ve zdi v jiné podobě,
neboť čas tu zůstal na skobě,
kterou zapomněli ve veřejích.

Potichu, ať nepohnou se misky
k soudu věčně připravených vah,
po špičkách, vždyť už je večer blízký
a zeď hřbitova je na dosah.
Do tmy vejde stín a člověk v hlínu,
milost tmy buď přána oběma,
ale já se děším golema,
jemuž by se chtělo pomstít vinu.

Mlýnská kola stojí podél řeky,
zbytečně jde voda do mlýnů,
nad ní hvízdá vítr prostořeký
o jaře, jež krokem gamínů
přeběhlo most, sochy oblékajíc;
dělilo se s nimi bratrsky
o slunce a jeho paprsky,
jak by to byl namazaný krajíc

Bylo jaro, kdy kol všechno zpívá
v načechraném důlku teplých hnízd,
za sedmerým zámekem v chladu zdiva
rozvinul se akantový list.
Drápky jímek stiskly pevně rubín,
až z něj tryskla krůpěj krvavá,

vyčila se z hlubin Vltava,
vynášejíc poklady svých hlubin.

Květy vadnou, větre, nešetři jich,
jako při svém spěchu nemá kdy,
chtěl bych vidět perly na liliích,
chtěl bych ještě spatřit smaragdy.
Až zaskřípe zámek plný rezu,
voda pohne kolem lopatek,
pak se vrátí děti nazpátek,
v rukách větve kvetoucího jezu.

Kamenný most

Čas, řeka, mládí a co ještě?
Snad vůně májového deště
a smích ve větru lehkonožém.
Po mostě šel jsem, srdce bráně,
dát sbohem musil v jedné bráně
a v druhé musil dáti sbohem.

Jen vzpomínku. Jen pěti slovy:
do ruky dítě rybky loví.
Z dlaně je hrob a peníz z ryby;
tím penízem pak zbožně platí
za vše, co touží milovati
a zná jen samo bezpochyby.

Těch jar! Když jaro vzbouzí z mdloby
pod mostem stromy a hned škrobí
jim rukávce, na které včely,
tak zkřehlé, jak by místo v medu
narodily se v třišti ledu,
ze suknic světců přiletěly.

Těch podzimů a zim, kdy stíny
nad řekou nesou baldachýny,
jež vítr vzdouvá. Jak se klamu!
To není vítr, to se chvějí
jen křídla racků nad peřejí,
než usednou na ledolamu.

Nad věžemi se hvězdy smály,
ach, povídali, že mu hráli,
copak se hvězda smáti může?
Pod jezem rybář zůstal němý;
jez totiž řeku pod dlaněmi
mu proměňuje v bílé růže.

Čeřeny doschly a pach sítí
už vyvanul; už můžem jít;
čas láme pečeť pergamenu.
Však krev neb zlato, jež se třpytí,
ať je nám dovoleno pít,
jinak by život neměl cenu.

Listí jak člunky po osnově
setřásá vrba na ostrově
a s řekou vítr rubáš tká tu.
Ach, byly dny, kdy chtělo se mi
zoufat si smutkem pod větvemi,
a pak jsem vzlykal do achátů.

Proč se však choulit do perleti
smutku? Jde jaro, roky letí
a vody tekou věky věků.
Až na most jejich prška stříká
jako na záda převozníka,
jenž po krách překračuje řeku.

V obloucích kdysi na lodici
král prechal s krásnou lazebnicí,
ukryv svou hlavu v jejím klíně.
Dodnes tak ještě v beznaději
můžeme prchnout nejsnadněji
výčítkám zlým i trestu, vině.

Prst na ústech, svit mihotavý
patera hvězdic kolem hlavy,
mlčí tu světec. Co chtěl říci,
řekl již rybám u pilíře,
však žena podobá se lyře
a zní na ruce milujících.

Než praskne vlna na peřeji,
hoch vezme dívku, obejmě ji,
ret plaše nakloní se k retu.
Hrnčíři stojí poblíž stánku,
ťukají prstem do svých džbáneků,
majíce ruce plné květů.

Šavlemi, prachem, krví, děly
kameny nám tu vyprávěly.
Jen nehtem ryji do kamenů.
Však krev a zlato, jež se třpytí,
ať je nám dovoleno pít,
jinak by život neměl cenu.

Na troucheň vyschlo kolo mlýna,
i serenádu zapomíná,
již hrávalo v čase mládí.

Však šťastná řeka – vždyť ji znáte,
je mladičká po tisícáté
a svoje struny znovu ladí.

Tak úzce ústa k ústům nelnou,
jak hladinou svou zrcadelnou
lne k pilířům a v tmavých očích
zrcadlí vše, i jaro v mechu,
jež vítr do spár vsadil v spěchu,
když letěl střemhlav po úbočích.

Hodiny blahé po vteřině
dýchal jsem s vůní na Petříně,
jež oblakem se k řece valí.
A co je s vámi, nožky hbité?
Už také asi netančíte,
jako jste kdysi tančily.

Jak lehký poskok karnevalu
proměňoval se v kroky žalu
a bezstarostnost v hořkost lásky,
i zvony z hloubi země sály
svou moudrost, než se rozhoupaly.
A také most má svoje vrásky.

Purpur, jímž sláva plápolala,
boty, jež válka okovala,
šly po tom mostě; voda Styxu
nebyla tmavší. Po pilíři
krev tekla a tu neusmíří
ani ta hlava krucifixu.

Osudů osud ve své roli,
ať už měl masku kteroukoli,
nemohl vybrat lepší scénu.
Však krev a zlato, jež se třpytí,
ať je nám dovoleno pít,
jinak by život neměl cenu.

U pražské Lorety

Na starých schodech k Loretě
blouznivou větu po větě
do vlasů šeptáš komusi,
kdo rozumět ti nemusí.
Když ohlédneš se, kde jsi stál
a co jsi dříve neviděl,
anděla spatříš opodál,
jenž stojí tu, však bez křídel.

Kdo už vás líbal na čelo
a kolik mužů probdělo
bezpočet dní a nocí svých
u očí hnědých, studených?
Dnes je tak těžko na světě,
a co jsem tedy vlastně chtěl,
na starých schodech k Loretě,
kde čas i křídla zurážel?

Kamenná křídla komusi,
kdo už víc lézat nemusí,
kdo z tíhy svého podstavce
nemusí myslit o lásce,
kdo viděl kolem Lorety,
jež trčí tu tak omšelá,
už kráčet víc než staletí,
jež rodila se, umřela.

Však v téhle chvíli pojednou
zašumělo cos nade mnou,
a já jsem ve tmě uviděl
vzlétnout tu sochu bez křídel;
zatímco létla, já tu stál
a držel ruku komusi,
kdo na to vůbec nečekal
a rozumět mi nemusí.

Večer v seminářské zahradě

Do větru chvíli, chvíli do štěpů
říkám si slova plná nebezpečí
a Praha svítí mědí oštěpů,
jiskrami dýk a broušenými meči.

A její holubníky visuté
jsou plny barev: temně modrá v šedi
a šedá na hnědé a modrá na žluté
a žlutá na bílé a bílá na té mědi.

Spi, město střech a koček, můžeš-li,
a ulož si již do tmy ty své zbraně!
Jdou milenci a ještě nepřešli
a z větve pták se mlčky dívá na ně.

A ta, kterou jsi líbal pod květy
těch štěpů, svírá uzardělá
své dlaně na prsou. Však vzápětí
shrnuje ti vlas z čela.

A noc se strojí již a obouvá
střevíčky hvězd. V tom okamžiku právě
flétny flétnové a harfa harfová
už ladí v trávě.

Věvec sonetů

Praha! To chutná jak hlt vína.
Opakuji si stokráte
to jméno dechem naváté
a sladší dechu milenčina.

Ať sirény však nad domy
dají si radši přilbu z čela,
beztak nám ještě nedozněla
siréna našich svědomí.

Kdybych ji viděl jako vázu,
z níž zůstaly jen střep a prach,
kdybych měl přežít její zkázu,

prach její sládl by v mé slině.
Je jako pečeť na listině,
i kdyby byla v sutinách.

Verše z Goblénu

Praha!

Tomu, kdo ji uviděl jen jednou,
její jméno aspoň zpívá
navždy v srdci.
Je sama písní zapředenou v čase
a my ji milujem.
Ať zní!

Mé první ještě šťastné sny
třpytily se nad jejími střechami
jako létající talíře
a ztrácely se bůhvíkam,
když jsem byl mlád.

Jednou přitiskl jsem tvář
na kámen staré zdi
někde pod nádvořím Hradu
a v uchu mi náhle zaznělo
ponuré dunění.
To hřímala dávná staletí.
Ale vlahá, měkká opuka
z Bílé hory
šeptala mi vlídně do ucha.

Jdi, budeš očarován.
Zpívej, máš komu.
A nelži!

Šel jsem a nelhal.
A vám, mé lásky,
jen trochu.

Praha v černém

Na sních jsem vzpomínal,
jenž padne znenadání
tak jako bílý šál
a městu v kráse brání.

Měděnka starých střech
pak lehne do záhybů
jak myrta na šatech
a při svatebním slibu

Když jaro překvapí,
déšť barvu zimy spláchne,
šerík má na kápi
a zpívá, zpívá. Ach ne –

jen když se stmívá již,
jak šeptala by spící,
a vrhá stínu mříž
na ústa milujících.

Já tě však nepoznal,
když jako do mantily
a v neprůhledný šál
náhle tě celou skryli

před tváří zrádných hvězd,
jež vyšly bez šelestu
prachem svých věčných cest,
rovinou nebes k městu.

Když nad tebou jsem stál,
já, který tě tak znával,
ne, já tě nepoznal,
ne, já tě nepoznával!

Koho jsem se měl ptát,
já, jenž tě poznal vřdycky:
kdo oblékl ti šat
smuteční, baladický?

Koho jsem se měl ptát,
když nikdo neposlouchá?
A pak jsem s pláčem pad
na lem černého roucha.

Pražské povstání

Ještě jednou jaro! V čas ten milostný
rozkvetly větve ohněm střel
a kašny, dosud němé v tlamách ryb,
počaly zpívat. Ještě jednou jaro,
ještě jednou květen v květu střel!

Čas, který hryže krajky na zvonech
a přitom drápkem větru cuchá vteřiny,
zamával prudce mraky nad střechou.
Ten prapor sto let takto nezavlál,
když kamení se dalo na pochod.

Vzpomínám dní, kdy zvon snad počal sám
a střílny samy na hradbách
otevřely se náhle jako pěst
a kouř z nich tekł dolů po schodech
tak jako bahno. Ještě jednou jaro!

Ještě jednou, ještě jednou v struny
města! Kdo je rozehráł,
kdo odnášel to město pod paží
jak loutnu, nebe zpřevracel
a zpíval květen? Živí básníci,

ti, jež jsem znal, ti bili do dlažeb
a v střepy oken, která řinčela,
a v kalužiny, které tmavěly,
a v překousané dráty na oknech
a v pneumatiky převrácených aut.

Ať je si tma už křídlem havraním
a tmou! Jitra jsou závojem,
jejž obléka si Praha vášnivě –
a v jejích věžích jako ve vlasech
plamen je vpleten, struha, dým a krev.

Ach, ještě jednou jaro v rukou mých!

Závrat' jara

S kloboukem v ruce přešlapuji
v uličkách Prahy
a dotýkám se jejích kamenů.
Jsou drsné,
ale zulíbal je básník.

Prahu jsem celý život miloval,
jako ji milovali
všichni naši básníci.
Možná že ještě víc,
protože jsem býval nešťastný.

Často mi nedávala spát.
Bloudil jsem temnými kouty
a hladil hedvábnou tmou
vábivých nocí.
Voněly ženskými vlasy
a sladkým jasmínem.

Píše se rok tisící devítistý
osmdesátý první.
Jak mi ten život utekl!
K veršům o tomto městě,
které jsem tak rád psával,
ještě pár slok.

Ty však už neroztrhám,
jak jsem to někdy dělával,
abych jimi jen krmil
hladové chřtány chrličů
na římsách katedrály.
Můj čas se nachýlil.
Je pozdě!
Jsou už poslední.

Praha ve snu

Nevím, v kterém už to bylo roce,
nechal jsem Paříž Paříží
– stejně byla nejdennkrát prokleta –
utáhl jsem řemen svého zavazadla
a pospíchal domů.
Zastesklo se mi po Praze
a zůstal jsem až do smrti.

Praha se na mě usmála
a já se zachvěl,
jako když milenec spatří milenku
a nemůže se dočkat objetí.
Na Novotného lávce
zamotal mi hlavu starý jez.
Naslouchal jsem jeho hukotu
jako milostné písni.
Mozart ji nenapsal,
v Köchlově seznamu není,
vymyslela si ji voda,
když omývala břehy této země.

V noci padal vodopád hvězd
na spící město.

Někdo se mi však díval přes rameno
a trochu s pohrdáním komusi přikázal:
- Dejte mu loutnu,
ať se pokusí zpívat!

Roky byly pochmurné a těžké,
ale pod každodenní všedností
probleskovaly velké životy.
Hořely vysoko a hasly
uprostřed plačících očí.

Chodil jsem pak s mrtvými
po Karlově mostě
na zamlklou Kampu,
k mlýnským kolům na Čertovce.
Otáčejí se naprázdno
a melou mrtvé ticho.

Mnohé z toho, co vím o smrti,
řekl mi Vladimír Holan
až po svém pohřbu.
Bydlil pár kroků odtud
a se smrtí se dobře znal.
Je jí všade plno.

Život už mi však uniká rychleji
než těkající éter
z rozbité láhve. Tak co!
Mám deprese, jaké mívají
staří lidé,
a v noci mě často jímají úzkostné sny.

Z jejich fantastických tvarů
a z nezjistitelných barev
vymršťuje se mi náhle město,
smutné a ponuré,
obklíčené čelistmi sídlišť.
Jsou plná zubů
a mezi nimi trčí výhruzně tesáky
výškových staveb.

Té noci se mi zdálo,
že sevřely Prahu ze všech stran
a přibližují se k jejímu středu.
Chtějí pohltit Hladovou zeď
i jedlé kaštany u cesty,
zakousnout se do šťavnatých trávnicků
a do záhonů květin.

Škoda těch vlídných cest
kudy chodívají milenecké dvojice
a šeptem blouzní.
Oblaka šedého prachu usedla
na čerstvou zeleň
a staré magnólie v plném květu
potichu sténají.

Jakmile však počali s odstřelem
a rychlou demontáží
staré rozhledny na Petříně,
zavřel jsem pevně oči.
Byla přítelkyní mých lásek.

Ani jsem je neměl otvírat!
A když se připlížila první ulice
až k samému hrobu Smetanovu
na vyšehradském hřbitově,
s bolestným křikem vyletěli kohouti
ze střechy chrámu
a zapadli někde do křoví

na břehu řeky.
Z každého snu spáček se probudí,
jen z tohoto nikoliv.
Marně kvílí sirény,
marně vzplály jitřní červánky
a rozbíhají se po nebi
jako rozšlapané tratoliště krve
na místě havárie.

Nakonec jsem ještě zahlédl,
že na hladině řeky plovou leklé ryby
a voda je černá
jako v hodině posledního soudu.

Pohled z Karlova mostu

Už přestávalo dávno pršet.
V poutním chrámě na Moravě,
kde jsem se schoval před bouří,
zpívali mariánskou píseň,
která mi nedovolila odejít.
Poslouchával jsem ji doma.

Kněz poklekl již na stupních
a opustil oltář,
varhany zavzlykaly a ustaly,
ale zástup poutníků se nehýbal.
Teprve po chvílce klečící povstali
a zpívajíce,
aniž se obrátili,
odcházeli všichni pozpátku
k otevřenému portálu.

Nikdy jsem se tam nevrátil
a nepostál pod korunami líp,
kde bílé korouhve se zmítaly
pod bzukotem včel.
Stýskalo se mi po Praze,
i když jsem jen krátce býval
mimo její zdi.

Den ze dne dívám se vděčně
na Pražský hrad
a jeho katedrálu
a nemohu oči odtrhnout
od toho obrazu.

Je můj
a také věřím, že je zázračný.

Aspoň mně přiřkl můj osud.
A když se snáší soumrak
do pražských oken
s hvězdami v průsvitných tmách,
zaslechnu pokaždé její starý hlas
a slyším verše.
Nebýt toho hlasu, mlčel bych
jako pták,
kterému říkají kivi.

Jsou dny, kdy Hrad
                    a jeho katedrála
jsou ponuře vznešené
a zdá se,
že byly postaveny ze smutného kamení,
které přivezli z Měsíce.

Vzápětí však jsou pražské věže
obetskány zas věnci z paprsků
                    a z růží
i ze sladkého šálení,
z kterého je utkána i láska.

Moje lehkovážné kroky v ulicích,
má růžová dobrodružství
i lásky a všechno ostatní
jsou zasypány lehkým popelem,
když shořel čas.

Několik kroků od Královské cesty
byl temný kout,
kde se večer chodcům zjevovaly
rozcuchané nevěstky
a do svých mrtvých klínů
vábily malé, nezkušené chlapce,
jako jsem byl já.
Dnes je tam ticho.
Jen tam ještě straší
                    na hřebenu střech
televizní antény.

Kdykoliv však vstoupím na dlažbu
Karlova mostu,
musím vzpomenout na poutníky
v poutním chrámě.

Jaké je to štěstí
                    jít po tomto mostě!
I když obraz mám často zasklený
vlastními slzami.

Prašná brána

Když přibíhal jsem shora z předměstí
k té bráně,

objevil jsem Prahu.

Vcházel jsem do starých uliček
a bylo mi úzko.

V hospodách řinčely sklenice
a láska courala tam po dlažbě
Své chudé krajky.

Ale já spěchával na staré náměstí
a dál až k řece.

V čas vánoční byl na náměstí trh.
K večeru rozžihali prodavači
plamínky karbidových lamp

a pomeranče na svých ošatkách
stavěli do pyramid
jako dělostřelci koule vedle děl,
když bylo před bitvou.

A byl to nepřeborný čas
chlapeckých samot.

Jednou se na mě usmála
neznámá dívka.

Držela v ústech zlomenou růžičku
už trochu povadlou
a šeptala mi něco do očí.

Dal jsem se na ústup
a utíkal jsem branou,
a když jsem svíral kliku u dveří,
tlouklo mi ještě srdce.

V životě jsem však lásce neunikl.
Nešťastná růže!

Zvadla beze mne.

Však někde tam to asi začalo.
To ona! Ta růže!

Domovní znamení

Klopýtaje už v prachu, který zvířily
opánky času,
a pospíchaje mlčky za nimi,
posílám Praze ještě tento vzkaz.

Bylo mi dobře ve tvých zdech.
Mladičká ústa, jež jsem miloval,
byla i tvá.
I oči byly tvé.

Rozechvěn přešlapuji.
A když stud
pojednou přiměl dívčí oči,
aby se zavřely,
bloudily ruce radostně.
Dům U dvou slunců, dům U zlatých vah,
dům U hroznu
a U dvou hrdliček.

Váhavá dvojice se v šeru opřela
o drsnou zeď.
Kámen však nepovolil.
Jakmile odešli,
noc přehodila místo, kde se objímali,
neprůsvitnou tmou.

Jen na chodníčku ještě perlily
vteřiny jejich šlépějí.

Nazítří přišli zas a opět za šera
do starých končin,
Znám tam každý kout
a skrytý záhyb.

I prázdnou lavičku,
kde bylo vyškrábáno srdce.
Mohu tam bloudit třeba poslepu.

Dům U zlatého beránka.
A všude byla tma.
Když měsíc vyšel, dům U černé hvězdy.
Pak na chvílku se zatajil mi dech.
Dům U červení růže.

Bez názvu

Jsou dny, kdy město už se propadá
do modré hudby
jako Benátky do moře.
Jen ať se propadne, až po vrcholky věží!
Na nich se zachrání jen holubi.

Na jeho goblénech
zamilovaní pastýři zvedají píšťaly
vysoko nad čela
a pomněnky nestačí uhýbat
kotníkům nožek,
když dívky spěchají
vyslechnout tuto kasaci po krásné noci.

Mám jen strach,
aby Praha dobře si ukryla
všechny svoje nástroje,
housle a gamby, loutny i violy,
půvabné jako tváře žen
z barokních portrétů.

S hvězdami na prsou
zvolna se sune mlčelivý průvod
podél dlouhé zdi
a přinášejí své nevěrné nástroje,
aby je odevzdali těm,
kteří se rozhodli zardousit i hudbu.

Byli by jim vyrvali i staré citary,
které visívaly na vrbách,
u babylónských vod,
ale nevěděli jak.
Možná, že byly již zpuchřelé
a pod jejich rukama
se rozpadly jen v prach.

Bibliografie

SEIFERT, Jaroslav a Ivan SVATOŠ. *Praha očima Jaroslava Seiferta a Ivana Svatoše: výbor básní*. Praha: Aplex, 1999dotisk, 93 s. ISBN 80-238-2933-5.

SEIFERT, Jaroslav. *Býti básníkem*. Praha: Československý spisovatel, 1983, 105 s.

SEIFERT, Jaroslav. *Halleyova kometa*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1967, 66 s.

SEIFERT, Jaroslav. *Koncert na ostrově: Halleyova kometa; Odlévání zvonů. 2.* souborné vyd. Praha: Československý spisovatel, 1986, 253 s.

SEIFERT, Jaroslav. *Město v slzách: Samá láska; Svatební cesta; Slavík zpívá špatně; Poštovní holub*. Praha: Československý spisovatel, 1989, 261 s.

SEIFERT, Jaroslav. *Světlem oděná: Vějíř Boženy Němcové; Kamenný most*. Praha: Československý spisovatel, 1962, 141

SEIFERT, Jaroslav. *Verše o Praze*. Praha: Československý spisovatel, 1962, 202 s. Klub přátel poezie.

Obsah

Slovo úvodem.....	3
Pár slov o Praze	4
Báseň úvodní.....	5
Hříšné město	6
Město v slzách.....	7
Praha	8
A pak mám strach	9
Kvetoucí Praha	10
Světlem oděná	11
Kamenný most	16
U pražské Lorety.....	19
Večer v seminářské zahradě	20
Věneček sonetů	21
Verše z Goblénu	22
Praha v černém	23
Pražské povstání.....	24
Závrať jara	25
Praha ve snu.....	26
Pohled z Karlova mostu.....	29
Prašná brána	31
Domovní znamení	32
Bez názvu	33
Bibliografie	34

Předmluvu, obálku a typografickou úpravu edice vytvořila Denisa Vobořilová v Hradci Králové roku 2019.

Vytiskl Protisk, s.r.o., Wonkova 340, Hradec Králové

36 stran, vydání první